

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЛОПАТЧЕНКО Інна Миколаївна

УДК 351.84 : 314 (477)

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОФІЛАКТИКОЮ СОЦІАЛЬНОГО
СИРІТСТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

- Науковий керівник –** доктор наук з державного управління, професор
БУЛЬБА Володимир Григорович,
Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, декан факультету підготовки магістрів державного управління.
- Офіційні опоненти:** доктор наук з державного управління, професор
РОМАТ Євгеній Вікторович,
Київський національний торговельно-економічний університет Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри маркетингу та реклами;
- кандидат наук з державного управління
СІТНИК Світлана Петрівна,
заступник начальника управління у справах сім'ї та молоді департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради.

Захист відбудеться *29 червня 2017 р. о 13.00* годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.858.01 Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 61001, м. Харків, просп. Московський, 75.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (61001, м. Харків, просп. Московський, 75).

Автореферат розісланий 25 травня 2017 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А. О. Кузнецов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з тенденцій останніх десятиріч є зростання масштабів, поява нових видів та врізноманітнення форм такого відносно нового соціального феномена в житті українського суспільства, як соціальне сирітство. Щороку близько 8 тис. дітей залишаються без батьківського піклування, зокрема через складні життєві обставини, безвідповідальне ставлення батьків до виконання своїх обов'язків, а також гібридну війну на сході України. Однак із загальної кількості таких дітей лише 7 % є «круглими сиротами», решта дітей стають соціальними сиротами.

Поява соціального сирітства зумовлена перш за все посиленням соціально-економічної напруги та зростанням кризових явищ у суспільстві, конфліктним характером взаємовідносин між громадськими та державними інституціями, що пов'язано з відсутністю належних державних інструментів впливу щодо профілактики соціального сирітства. Нездатність сім'ї протистояти соціально-економічним та політичним кризам, з одного боку, та недосконалість державної соціальної політики у сфері профілактики соціального сирітства – з іншого, лише загострюють наявну ситуацію. Темпи зростання соціального сирітства вимагають вчасного й ґрунтовного аналізу всієї складності, глибини та сукупності наслідків прояву цього явища в його різноманітних формах та впливах на життєдіяльність українського суспільства.

Згідно з Національною стратегією профілактики соціального сирітства на період до 2020 р., державна політика у сфері профілактики соціального сирітства в Україні потребує координації її цілей та заходів з визначеними пріоритетами, і насамперед це стосується профілактичної роботи на регіональному рівні. Разом із тим в умовах децентралізації владних відносин, яка передбачає перерозподіл фінансів та повноважень між центральною та регіональною владами, забезпечення профілактики соціального сирітства та підтримка виховного потенціалу сімей, що опинилися в складних життєвих обставинах, вимагає вдосконалення механізмів державного управління, здатних позитивно впливати на забезпечення реалізації прав дитини на виховання в безпечному сімейному оточенні та підвищення ефективності роботи регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування із запобігання соціальному сирітству. Практика здійснення законодавчого забезпечення державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні свідчить про недосконалість нормативно-правової бази, її фрагментарність та суперечливість, що зменшує дієвість профілактичної діяльності на регіональному рівні. Звідси постає актуальне для галузі науки державного управління завдання з аналізу особливостей функціонування складових механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні та обґрунтування подальших шляхів його вдосконалення.

Теоретико-методологічні засади державного управління розробляють такі відомі вчені, як О. Амосов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, З. Варналій, В. Воротін, В. Слагін, А. Дегтяр, В. Дзюндзюк, Ю. Кальниш, Д. Карамішев, В. Князєв, В. Корженко, О. Коротич, О. Крутій, О. Крюков, Ю. Куц, М. Лахижа, В. Мамонова, В. Мартиненко, Н. Мельтюхова, В. Міненко, Н. Нижник, О. Орлов, М. Латинін, Г. Одінцова, О. Радченко, Є. Ромат, Н. Статівка та ін.

Проблема соціального сирітства знаходить своє відображення в низці міждисциплінарних досліджень: правових (С. Бандура, Л. Пірог), економічних (В. Бочарова, М. Лазутова, Є. Рибинський), соціологічних (Л. Волинець, Г. Осадча, І. Осипова, Є. Проніна, І. Пеша), соціально-педагогічних (Л. Белова, Л. Буніна, Ж. Петрочко), психологічних (Є. Волянська, Н. Іванова, Л. Оліференко). Різні аспекти соціального сирітства як державноуправлінської проблеми охарактеризовано у працях І. Братусь, І. Демент'єва, І. Дубровіна, К. Дубовік, І. Зверєвої, Н. Комарова, Л. Кривачук, Г. Лактіонової, В. Оржеховської, В. Смирнова, П. Селяніна, С. Толстоухової, І. Шатилова, О. Яременка та ін.

Вагомий внесок у дослідження питань розвитку та підтримки інституту сім'ї, системи та функціонування механізмів державного управління та регулювання в соціогуманітарній сфері, зокрема у сфері сімейних цінностей, гарантування прав дитини, підвищення ефективності системи соціального захисту, профілактики соціального сирітства, зробили такі вітчизняні науковці, як С. Багрин, О. Балакірева, В. Бульба, О. Кулініч, С. Ничипоренко, В. Сичова, В. Скуратівський та ін., а також зарубіжні – А. Баттерфілд, І. Гофман, Ф. Кауфманн та ін.

Незважаючи на широкий спектр вітчизняних і закордонних наукових досліджень у сфері соціального сирітства, у сучасній науці державного управління ще недостатньо розробленим залишається питання щодо визначення перспективних напрямів профілактики з боку органів державної влади соціального сирітства в умовах трансформації українського суспільства. Недостатньо дослідженим є й питання особливостей функціонування механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні, чому і присвячено це дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Управління розвитком гуманітарної сфери на регіональному рівні» (номер державної реєстрації 0112U001155), що виконувалась на кафедрі соціальної і гуманітарної політики Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України. Роль автора в її виконанні полягає в науковому обґрунтуванні механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні та розробленні практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розроблення засобів удосконалення

механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні на регіональному рівні.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі *завдання*:

- здійснити теоретичний аналіз підходів до профілактики соціального сирітства як державної проблеми з метою уточнення змісту поняття «механізм державного управління профілактикою соціального сирітства»;
- проаналізувати структуру механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні в Україні з метою виявлення його складових;
- розробити регіонально орієнтований підхід до вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні, що охоплює інституційний та комунікаційний рівні;
- дослідити проблемні сфери сучасного стану профілактики соціального сирітства в Українській державі та можливості адаптації зарубіжних практик щодо запобігання соціальному сирітству;
- здійснити обґрунтування засобів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на основі варіативності її форм.

Об'єкт дослідження – державне управління профілактикою соціального сирітства.

Предмет дослідження – механізм державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні на регіональному рівні.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, застосування яких сприяло вирішенню поставлених завдань у процесі одержання теоретичних та практичних результатів, а саме: систематизації – для узагальнення результатів наукових доробків вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо стану державного управління профілактикою соціального сирітства; аналізу і синтезу – під час визначення теоретичних засад дослідження, розроблення та запровадження механізму державного управління профілактикою соціального сирітства; структурно-функціональний – під час аналізу системи органів державного управління, органів місцевого самоврядування та інституцій громадянського суспільства, що займаються профілактикою соціального сирітства, а також здійснення аналізу структури і функціональних особливостей механізму державного управління профілактикою соціального сирітства; порівняльного аналізу – у процесі виявлення особливостей державного управління профілактикою соціального сирітства і систематизації підходів у зарубіжних країнах; статистичний і графічний – під час аналізу та визначенні ступеня дієвості механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Українській державі у процесі оброблення результатів соціологічного опитування; структурно-аналітичний – для обґрунтування механізму державного управління профілактикою соціального сирітства та його складових, шляхів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства.

Теоретичною та інформаційною базою дослідження стали наукові доробки вітчизняних і зарубіжних дослідників із питань державного управління, довідкова література, нормативно-правові акти, статистичні та аналітичні матеріали, результати соціологічних опитувань та досліджень провідних наукових установ України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації розроблено теоретичні засади функціонування механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Українській державі шляхом застосування різноманітних форм державних заходів запобігання соціальному сирітству та взаємодії органів влади з громадськістю на регіональному рівні.

Новизна наукових результатів конкретизується в таких положеннях:

уперше:

– визначено, що дієвість державних засобів запобігання соціальному сирітству та його подолання забезпечується єдністю організаційно-правової (інституційний рівень профілактики) та соціально-психологічної (комунікаційний рівень профілактики) складових механізму державного управління профілактикою соціального сирітства, функціонування якого потребує оновлення з урахуванням регіонально орієнтованого багатовекторного підходу: *організаційно-правової складової* – інституціалізація регіональної профілактики соціального сирітства; *соціально-психологічної* – оновлення таких напрямів взаємодії між суб'єктами та об'єктами профілактичної діяльності, як соціальні, медіа- та громадські комунікації;

удосконалено:

– науково-методичний підхід до профілактики соціального сирітства в Україні на регіональному рівні шляхом обґрунтування регіонально орієнтованого багатовекторного принципу функціонування механізму державного управління профілактикою соціального сирітства, який передбачає в системі державних заходів його реалізації врахування, по-перше, варіативності форм державного виховання соціальних сиріт на основі регіональних пріоритетів; по-друге, врахування регіональної специфіки цільової аудиторії під час здійснення державних заходів щодо запобігання соціальному сирітству, по-третє, нормативного закріплення вимог до професійної компетентності суб'єктів здійснення профілактичної діяльності залежно від наявності кризових ознак стану регіону;

– обґрунтування змісту організаційно-правової та соціально-психологічної складових механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні шляхом визначення системи державних засобів запобігання соціальному сирітству та його подолання з урахуванням, по-перше, об'єктивних (пов'язаних із діяльністю держави та регіональних її інституцій) та суб'єктивних (пов'язаних з особливостями формальних та змістовних характеристик комунікації суб'єктів та об'єктів профілактичної діяльності) його чинників та, по-друге, варіативності форм профілактики на інституційному та комунікаційному рівнях;

дістали подальшого розвитку:

– характеристика проблемних сфер державного управління профілактикою соціального сирітства шляхом включення до їхнього переліку такої проблемної сфери, як пріоритет у державному управлінні каральної функції над профілактичною та визначення її зумовленості обмеженнями в застосуванні варіативності профілактики соціального сирітства на інституційному рівні, що проявляється у відмові від традиційних інституцій для дітей, у нормативно-правових обмеженнях на застосування сучасних приватних форм виховання соціальних сиріт;

– понятійний апарат галузі науки державного управління шляхом уточнення змісту поняття «механізм державного управління профілактикою соціального сирітства», специфіка функціонування складових якого характеризується регіональною зумовленістю, що реалізується через урахування етапів профілактики соціального сирітства, зміст яких пов'язано з регіональними пріоритетами та специфікою цільової аудиторії;

– узагальнення зарубіжного досвіду запобігання соціальному сирітству шляхом визначення доцільності залучення варіативних форм державного виховання у процесі формування й реалізації державної політики щодо запобігання соціального сирітства на регіональному рівні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, наукові висновки та розроблені на основі їх практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади для підвищення ефективності профілактики соціального сирітства в Українській державі.

Окремі наукові результати проведеного аналізу закордонних систем профілактики соціального сирітства упроваджено у практичній діяльності Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу Національного агентства України з питань державної служби щодо розроблення навчальних програм для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань надання соціальних послуг (довідка про упровадження від 7 квітня 2016 р. № 265-17).

Рекомендації з удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні враховано Львівським обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Львівської обласної державної адміністрації шляхом надання якісних соціальних послуг, спрямованих на підтримку сім'ї, зміцнення статусу соціально благополучної родини через відродження сімейних цінностей, духовності, моральності і культури сімейних відносин (довідка про упровадження від 22 квітня 2016 р. № 68/27-14-17).

Запропоновані принципи профілактики соціального сирітства на регіональному рівні втілено у практичній діяльності департаменту праці і соціальної політики Харківської міської ради під час виконання пріоритетного завдання департаменту, було використано пропозиції щодо організації та

мобілізації зусиль усього суспільства задля захисту й надання допомоги дитинству й родині, що ставить на меті профілактичну спрямованість у роботі, соціальне партнерство держави і суспільства (довідка про упровадження від 12 травня 2016 р. № 2854-01/17).

Технології розвитку та формування у працівників органів влади системи соціально-психологічної компетенції та інструментарію для успішного здійснення усіх видів профілактичної діяльності було прийнято для упровадження в діяльність Обласного управління у справах сім'ї та молоді Сумської обласної державної адміністрації (довідка про упровадження від 14 жовтня 2016 р. №64-11/2017).

Результати дослідження автора використовуються у процесі розроблення програм та викладання дисциплін «Соціальні системи та духовне життя суспільства», «Соціально-демографічна політика» у Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (акт про упровадження від 11 листопада 2016 р. № 51).

Особистий внесок. Дисертація є самостійною науковою роботою, у якій викладено авторські розробки щодо вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні на регіональному рівні. Усі результати, зокрема й ті, що характеризують наукову новизну та практичну спрямованість, отримані безпосередньо автором і відображені в опублікованих працях.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження було оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах, форумах, круглих столах, а саме: «Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади» (м. Полтава, 2013 р.), «Публічне управління XXI ст.: від соціального діалогу до суспільного консенсусу» (м. Харків, 2014 р.), «Публічне управління: стратегія реформ 2020» (м. Харків, 2015 р.), «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах» (м. Харків, 2015 р.), «Актуальні проблеми публічного управління в Україні» (м. Суми, 2015 р.), «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 2015 р.), «Інноваційний простір. Українські реалії: досвід трансформацій» (м. Хелм, 2015 р.), «Публічне управління XXI ст.: форсайтінг успіху» (м. Харків, 2016 р.), «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 2016 р.), «Публічне управління у забезпеченні сталого розвитку країни» (м. Харків, 2016 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено в 19 наукових працях, у тому числі в 9 статтях, з яких 7 статей було опубліковано в наукових фахових виданнях із державного управління, 2 статті –

у закордонних виданнях, та 10 тезах доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації – 236 сторінок, із них основного тексту – 193 сторінки. Роботу ілюстровано 41 рисунком (на 28 сторінках) та 1 таблицею (на 1 сторінці). Список використаних джерел налічує 256 найменувань (на 28 сторінках), у тому числі іноземними мовами – 27. Додатки подано на 13 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукового розроблення, розкрито зв'язок з науковими проектами, програмами, планами, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, а також наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію та публікацію.

У **першому розділі** – *«Теоретичні засади державного управління профілактикою соціального сирітства»* – розглянуто соціальне сирітство як суспільне явище і державноуправлінську проблему, визначено теоретичні підходи до змісту механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні, а також багатовекторність підходів до профілактики соціального сирітства в зарубіжних країнах.

Аналіз наукових підходів до соціального сирітства як суспільного явища і державноуправлінської проблеми дає можливість визначити сутність соціального сирітства як особливого стану дитинства, зумовленого його місцем у системі соціальних відносин суспільства, що розглядає усіх дітей, які залишилися без достатньої опіки та виховання, незалежно від соціального статусу батьків. Соціальне сирітство зумовлюється послабленням поля соціального контролю з боку базисних соціальних інститутів (сім'ї, школи), порушенням процесу міжособистісної комунікації, обмеженням доступу до необхідних ресурсів та можливостей індивідуального розвитку. Отже, актуальною є проблема підвищення ефективності діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, спрямованої на профілактику соціального сирітства. Виходячи з практики та спираючись на аналіз наукових підходів до профілактики соціального сирітства, виділено дві групи причин соціального сирітства – об'єктивні та суб'єктивні. Перші віддзеркалюють надіндивідуальні аспекти функціонування суспільства, такі як соціальні структури, процеси, норми, а другі стосуються індивідуальних аспектів взаємодії всередині родини або групи та суб'єктивних інтерпретацій і реакцій, що відбуваються навколо події, цінності, настанови тощо.

Визначено, що під механізмом державного управління профілактикою соціального сирітства слід розуміти систему послідовних дій, комплекс методів та заходів, що ґрунтуються на принципах державного управління і спрямовані

на подолання суперечностей у вирішенні проблеми зниження рівня соціального сирітства та підвищення ефективності його профілактики. Структура механізму державного управління профілактикою соціального сирітства охоплює організаційно-правову (інституційний рівень профілактики) та соціально-психологічну (комунікаційний рівень профілактики) складові.

Організаційно-правова складова механізму державного управління профілактикою соціального сирітства охоплює систему дій, методів та заходів організаційно-правового характеру, що визначають нормативно-правовий та організаційний простір (ресурси та можливості учасників профілактичної діяльності). Організаційно-правова складова має комплексний характер і забезпечує реалізацію профілактичної діяльності стосовно соціального сирітства з урахуванням об'єктивних (організаційно-правових) його чинників, відповідає інституційному рівню профілактики, який включає нормативно-правову базу та систему інституцій державного управління та громадянського суспільства, що забезпечують здійснення профілактики соціального сирітства.

Соціально-психологічна складова механізму державного управління профілактикою соціального сирітства охоплює систему дій, методів та заходів соціально-психологічного характеру, що характеризують інформаційні потоки та зворотний зв'язок у взаємодії органів влади та громадськості, має комплексний характер, забезпечує реалізацію профілактичної діяльності стосовно соціального сирітства з урахуванням суб'єктивних (соціально-психологічних) його чинників і відповідає комунікаційному рівню профілактики, який охоплює діалогові характеристики процесу та суб'єктів профілактичної діяльності, а також соціально орієнтовані медіа-технології, що супроводжують реалізацію механізму державного управління профілактикою соціального сирітства.

Враховуючи аналіз досвіду зарубіжних країн щодо профілактики соціального сирітства, можна стверджувати, що профілактична робота, будучи спрямованою на всі види профілактичної діяльності, має багатовекторний характер. Відтак, можна виділити три основних напрями профілактики: по-перше, робота з молоддю (державна політика підтримки та виховання молоді з приводу формування сімейних цінностей), по-друге, підтримка сімей, що опинилися в складних життєвих обставинах, по-третє, реалізація політики щодо дітей із питань профілактики злочинності та правопорушень у дитячому середовищі, соціалізації дитини. Серед зарубіжних країн, у яких застосовуються сучасні форми опіки, коли поряд із функцією державної опіки виконується ще і профілактична функція, найбільшої уваги заслуговує досвід таких країн, як Сполучені Штати Америки, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Федеративна Республіка Німеччина, традиція державного управління профілактикою соціального сирітства яких найбільш тривала і виявилась взірцем для більшості інших країн світу.

У **другому розділі** – *«Аналіз сучасного стану механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні в*

Україні» – проаналізовано проблемні сфери профілактики соціального сирітства в Українській державі на регіональному рівні, визначено статус соціального інституту сім'ї як чинник якості профілактики соціального сирітства, розглянуто сучасний стан функціонування організаційно-правової та соціально-психологічної складових механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні в Україні.

Оснoву для визначення проблемних сфер профілактики соціального сирітства та відповідних напрямів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства можуть скласти результати аналізу соціологічного дослідження, яке було проведено з метою визначення особливостей сприйняття сучасною молоддю (як провідного об'єкта профілактики соціального сирітства) причин явища соціального сирітства та ефективних способів його профілактики. Загальна чисельність опитаних скла 968 респондентів. Опитування проводилося шляхом стандартизованого анкетування. Обсяг вибіркової сукупності було визначено, виходячи з загальних вимог репрезентативності та з урахуванням адекватної представленості всієї генеральної сукупності (таблиця). До проблемних сфер профілактики соціального сирітства, з огляду на аналіз сучасного стану її державного управління та аналіз думок респондентів, слід віднести: акцент на сімейних формах виховання та відмову від інтернатних форм; недостатнє використання в зарубіжному досвіді управління профілактикою соціального сирітства та ін.

Таблиця

Ознаки ставлення молоді до проблеми соціального сирітства (індекс підтримки (I_n) за шкалою від -1 до 1, де -1 – абсолютне неприйняття, 0 – відсутність чіткої позиції, 1 – повна підтримка)

№ з/п	Твердження-індикатори ознак ставлення молоді до проблем соціального сирітства	Індекс
1	Соціальні сироти – це нормальне явище для сучасного суспільства	-0,81
2	Алкоголізація та наркоманізація населення – причини появи соціальних сиріт	-0,16
3	Послаблення моральної відповідальності батьків є причиною виникнення соціального сирітства	0,14
4	Проблема соціального сирітства пов'язана з падінням моральних устоїв у суспільстві	0,21
5	Для боротьби з проблемою соціального сирітства важливою є роль громадських організацій	0,35
6	Проблема соціального сирітства є не тільки економічною	0,41
7	У боротьбі з соціальним сирітством важливою є профілактика виникнення такого явища	0,53

Проблемними сферами профілактики соціального сирітства є те, що, незважаючи на виділення питань профілактики соціального сирітства в окремий значущий напрям діяльності Міністерства соціальної політики України та створення окремого управління з профілактики соціального сирітства на центральному рівні, на регіональному рівні така робота здійснюється різними органами влади, і функції стосовно профілактичної діяльності не є скоординованими. Крім того, органи, що відповідальні за здійснення каральної функції, мета якої полягає в позбавленні батьківських прав, відносяться до судової гілки влади, а органи, що реалізують механізм профілактики соціального сирітства, – підпорядковано центральному виконавчому органу. Аналіз ситуації показав, що, незважаючи на вимоги законодавства, в державі та в діяльності органів місцевого самоврядування, опіки і піклування можна констатувати перевагу каральних функцій проти підтримувальних щодо сім'ї. У цьому контексті акцентується необхідність зміни концепції діяльності органів опіки та піклування щодо профілактики соціального сирітства шляхом надання якісних соціальних послуг, спрямованих на підтримку сім'ї.

Аналіз сучасного стану профілактики соціального сирітства на державному та регіональному рівнях дозволив встановити, що продуктивною є діяльність мережі фахівців із соціальної роботи, на яку покладено завдання виявлення кризових сімей, оцінювання їхніх проблем і ресурсів, надання їм психологічної та правової допомоги, сприяння у працевлаштуванні, оформленні необхідних документів тощо.

У третьому розділі – *«Напрями вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні в Україні»* – виявлено стратегічні пріоритети вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні, запропоновано регіонально орієнтований багатовекторний підхід до вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства, а також визначено роль держави у вдосконаленні медіа-технологій як комунікаційного засобу забезпечення якості процесу управління профілактикою соціального сирітства.

До стратегічних пріоритетів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні на регіональному рівні пропонуємо включити наступне (рис. 1).

Об'єктивні чинники забезпечують упорядкованість та узгодженість функціонування державних структур, задіяних у механізмі державного управління профілактикою соціального сирітства, а також змістовне доопрацювання відповідних законів та інших нормативно-правових актів з урахуванням засад регіонально орієнтованого багатовекторного підходу. Суб'єктивні чинники полягають у забезпеченні багатовекторності в соціальній роботі з дітьми, сім'ями та молоддю. По-перше, під час формування та реалізації державної політики необхідним є поєднання об'єктивних (організаційно-правових) та суб'єктивних (соціально-психологічних) чинників удосконалення профілактики соціального сирітства.

По-друге, адекватних змін потребує не тільки структура, а й методологія діяльності органів державної влади України, а саме: підтримка виховного потенціалу родини, раннє виявлення можливих криз та збереження родин, перехід від застосування каральних функцій відносно сім'ї до її всебічної підтримки й захисту. По-третє, потрібне налагодження дієвого діалогу органів державної влади і громадськості, який є необхідним для вдосконалення соціально-психологічної складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства. За таких умов можна забезпечити дієвість механізму державного управління профілактикою соціального сирітства.

Рис. 1. Схема стратегічних пріоритетів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні

Регіонально орієнтований багатовекторний підхід слід розглядати в контексті актуальних векторів реалізації складових механізму державного управління профілактикою соціального сирітства. До актуальних векторів реалізації організаційно-правової складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства слід віднести такі напрями взаємодії між суб'єктами та об'єктами профілактичної діяльності, які застосовують нову методологію діяльності органів влади (пріоритет профілактичної функції над каральною в діяльності органів опіки та піклування), організацію форм державного виховання соціальних сиріт (варіативність інтернатних та сімейних форм державного виховання) та територіальну інституціалізацію регіональної профілактики соціального сирітства (створення центрів соціальної підтримки дітей і сімей, що об'єднують послуги на користь членів громади).

До актуальних векторів реалізації соціально-психологічної складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства слід віднести такі напрями взаємодії між суб'єктами та об'єктами профілактичної діяльності, як соціальні, медіа- та громадські комунікації. Зазначені вектори зображено на рис. 2.

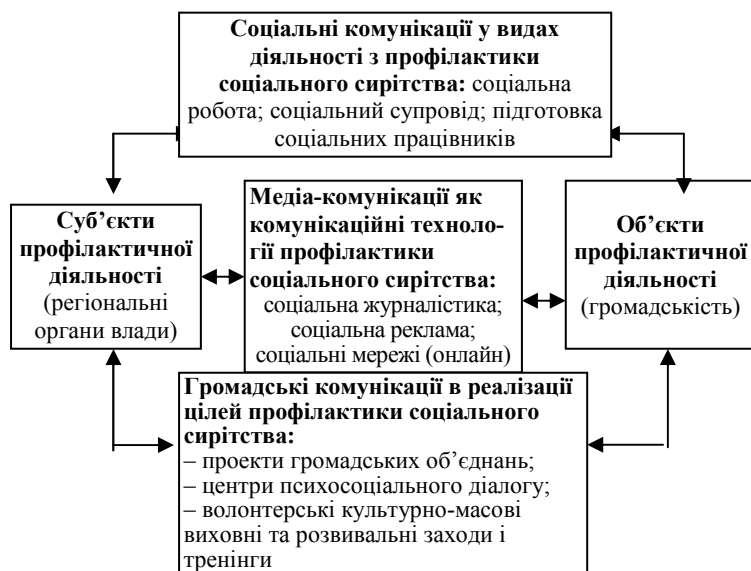

Рис. 2. Актуальні вектори реалізації соціально-психологічної складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства

Використання сучасних комунікативних медіа-технологій профілактики соціального сирітства має адекватно відповідати розвитку суспільства.

Профілактична діяльність вимагає розуміння сучасних можливостей соціальної журналістики та соціальних мереж й активного застосування їх. Соціальна реклама як особливий вид некомерційної інформації, спрямованої на досягнення певної соціальної мети, може виконувати державне завдання профілактики соціального сирітства, за умови вдосконалення порядку розміщення такої соціальної реклами та запровадження пільг та заохочувальних заходів для приватних телерадіоорганізацій.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено конкретне наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробленні засобів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні на регіональному рівні. Результати проведеного дослідження дозволяють сформулювати такі положення, висновки та рекомендації:

1. Узагальнення теоретичних підходів щодо проблеми соціального сирітства як державної проблеми з метою уточнення змісту поняття «механізм державного управління профілактикою соціального сирітства» дає можливість стверджувати, що соціальне сирітство характеризується дефіцитом громадських і державних інституцій, що забезпечують дотримання основних прав і свобод дитини. Механізм державного управління профілактикою соціального сирітства характеризується регіональною зумовленістю соціально-психологічних проявів суб'єктів процесу профілактики на різних її етапах, нормативно-правового та організаційного простору, а також інформаційних потоків. У межах дослідження, під механізмом державного управління профілактикою соціального сирітства розуміється система послідовних дій (порядок дій), комплекс методів та заходів (як організаційно-правового, так і соціально-психологічного характеру), що ґрунтуються на принципах державного управління і спрямовані на подолання суперечності інтересів держави та громадськості у вирішенні проблеми зниження рівня соціального сирітства й підвищення ефективності його профілактики.

2. Структура механізму державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні в Україні включає організаційно-правову (інституційний рівень профілактики) та соціально-психологічну (комунікаційний рівень профілактики) складові, які у якості вдосконалення, потребують таких державних заходів, як доопрацювання чинної нормативно-правової бази, розроблення та реалізація соціально орієнтованих медіа-технологій і програм формування психологічної готовності суб'єктів профілактичної діяльності у процесі взаємодії органів влади та громадськості.

З огляду на профілактику соціального сирітства можна виділити об'єктивні та суб'єктивні чинники виникнення соціального сирітства. Об'єктивні чинники виникнення соціального сирітства пов'язано з діяльністю держави в цілому та окремих її структур, що вирішують різні питання соціальної політики. Це

характеризує функціонування організаційно-правової складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства, якій відповідає інституційний рівень (нормативно-правова база та система інституцій державного управління та громадянського суспільства). До суб'єктивних чинників соціального сирітства відносяться такі, як недостатня сформованість позитивних сімейних цінностей майбутніх чи реальних батьків, неготовність їх до сімейного життя, несформованість відповідальності за дітей та ін., що співвідноситься з соціально-психологічною складовою механізму державного управління профілактикою соціального сирітства, якій відповідає комунікаційний рівень профілактики, що охоплює діалогові характеристики процесу та суб'єктів профілактичної діяльності, а також соціально орієнтовані медіа-технології, які супроводжують реалізацію механізму державного управління профілактикою соціального сирітства.

3. Регіонально орієнтований багатовекторний підхід до вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства має три напрями: урахування варіативності форм державного виховання соціальних сиріт (різні варіанти інтернатних та сімейних форм); урахування різних категорій населення (молодь, сімейні пари (подружжя), діти) під час здійснення профілактичних заходів, спрямованих на запобігання виникненню соціального сирітства; урахування вимог до змісту професійної компетентності суб'єктів здійснення профілактичної діяльності залежно від специфіки кризових ознак стану регіону.

4. Розширено уявлення про проблемні сфери, що зумовлені обмеженнями в застосуванні варіативності профілактики соціального сирітства на інституційному рівні. Аналіз вітчизняного досвіду демонструє, що проблемні сфери у профілактиці соціального сирітства в Українській державі на регіональному рівні виникають тому, що, по-перше, коли відмовляються від класичних інтернатів і подібних традиційних форм державних інституцій для дітей, не розглядається можливість існування інституційних форм профілактики соціального сирітства в різних варіантах. Аналіз зарубіжного досвіду державного управління у сфері профілактики соціального сирітства дає можливість стверджувати, що сучасні форми опіки є розрахованими на тимчасову чи часткову опіку і поряд з функцією державної опіки виконують ще і профілактичну функцію. Пріоритет у державному управлінні каральної функції над профілактичною, що виникає в разі відмови від інтернатних форм і відмови від розгляду можливості існування його в різних варіантах, негативно впливає на роль сім'ї в соціалізації та якісне функціонування цього інституту в соціумі. По-друге, коли недостатньо враховуються етапи профілактики, а саме: робота з молоддю (державна політика з приводу підтримки та виховання молоді, з приводу формування сімейних цінностей, діяльність у сфері медіа-комунікацій, надання доступної інформації через соціальні мережі); підтримка сімей, що опинилися в складних життєвих обставинах (інформаційна допомога через медіа-комунікації, залучення батьків до тренінгів та перепрофілювальних

заходів); реалізація політики щодо дітей із питань профілактики злочинності, правопорушень у дитячому середовищі та соціалізації дитини (поширення доступної інформації через соціальні мережі, активна робота працівників соціальних служб тощо).

5. Удосконалення функціонування організаційно-правової та соціально-психологічної складових механізму профілактики соціального сирітства в державному управлінні на регіональному рівні слід здійснювати шляхом визначення засобів, що базуються на регіонально орієнтованому багатовекторному підході до профілактики соціального сирітства в Українській державі, що охоплює варіативність інституційного та комунікаційного рівнів. Актуальними векторами реалізації організаційно-правової складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства (інституційний рівень) мають бути напрями взаємодії між суб'єктами та об'єктами профілактичної діяльності, котрі як засадничий принцип застосовують, по-перше, нову методологію діяльності органів влади, по-друге, організацію форм державного виховання соціальних сиріт, де обирається варіативність інтернатних та сімейних форм державного виховання, по-третє, територіальну інституціалізацію регіональної профілактики соціального сирітства у формі центрів соціальної підтримки дітей і сімей. Актуальними векторами реалізації соціально-психологічної складової механізму державного управління профілактикою соціального сирітства (комунікаційний рівень) мають бути такі напрями взаємодії між суб'єктами та об'єктами, як соціальні комунікації (соціальна робота, соціальний супровід, підготовка соціальних працівників), медіа-комунікації (соціальна журналістика, соціальна реклама, соціальні мережі онлайн) та громадські комунікації (проекти, центри психосоціального діалогу, культурно-масові виховні та розвивальні заходи і тренінги).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Лопатченко І. М. Генезис системи соціальної підтримки дітей-сиріт в контексті сучасної соціальної політики української держави / І. М. Лопатченко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – № 1 (45). – С. 316–324.
2. Лопатченко І. М. Сутність соціального сирітства та його профілактика у державному управлінні / І. М. Лопатченко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – Вип. 2 (45). – С. 132–140.
3. Лопатченко І. М. Механізми реалізації державної політики профілактики соціального сирітства / І. М. Лопатченко // Інвестиції: практика та досвід : зб. наук. пр. – К., 2015. – Вип. 8. – С. 113–116.

4. Лопатченко І. М. Генезис закордонних систем профілактики соціального сирітства: національний та регіональний аспекти / І. М. Лопатченко // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціації д-рів наук з держ. упр. – Х. : ДокНаукДержУпр. – Вип. 3 (19). – Вересень, 2014. – С. 210–219.

5. Лопатченко І. М. Моделі профілактики та соціалізації соціальних сиріт у сучасному українському суспільстві / І. М. Лопатченко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. – Вип. 2 (49). – С. 206–212.

6. Лопатченко І. М. Стратегічні пріоритети вдосконалення механізму профілактики соціального сирітства в Україні на регіональному рівні / І. М. Лопатченко // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2016. – Вип. 4 (31). – С. 63–68.

7. Лопатченко І. М. Інститут сім'ї в контексті реалізації механізмів профілактики соціального сирітства: соціологічний аналіз на регіональному рівні / І. М. Лопатченко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2016. – Вип. 4 (55). – С. 131–139.

Інші публікації апробаційного характеру

8. Лопатченко І. М. Зарубіжний досвід застосування сучасних методів управління у взаємодії органів влади з молоддю / І. М. Лопатченко // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 27 листоп. 2013 р. Ч. I. – Полтава : ПолтНТУ. – С. 150–152.

9. Лопатченко І. М. Соціально-психологічні фактори соціального сирітства та його профілактика / І. М. Лопатченко // Публічне управління XXI ст.: від соціального діалогу до суспільного консенсусу : зб. тез до XIV Міжнар. наук. конгресу. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2014. – С. 243–244.

10. Лопатченко І. М. Співпраця представників державних органів з громадськими організаціями як складова профілактики соціального сирітства / І. М. Лопатченко // Публічне управління: стратегія реформ 2020 : зб. тез XV Міжнар. наук. конгресу, 23 квіт. 2015 р. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. – С. 316–318.

11. Лопатченко І. М. Соціально-екологічна модель особистісної соціалізації дітей-сиріт / І. М. Лопатченко, О. М. Крутій // Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах : зб. за матеріалами VI Міжнар. наук.-практ. конф., 15 трав. 2014 р. / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2014. – С. 80–82.

Внесок автора полягає у розробці структури моделі особистісної соціалізації дітей-сиріт.

12. Лопатченко І. М. Актуальні проблеми адаптації та соціалізації соціальних сиріт у сучасному українському суспільстві / І. М. Лопатченко // Актуальні проблеми публічного управління в Україні : матеріали круглого столу, м. Суми, 11 черв. 2015 р. / за ред. О. Ю. Крюкова. – Суми : РВВ СОІППО, 2015. – С. 51–54.

13. Лопатченко І. М. Механізми державного управління соціально-економічним розвитком щодо профілактики соціального сирітства в Україні / І. М. Лопатченко // Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 20 листоп. 2015 р. / [за ред. В. М. Огаренка, А. О. Монаєнка та ін.]. – Запоріжжя : КПУ, 2015. – С. 156–158.

14. Лопатченко І. М. Комплексний підхід до профілактики соціального сирітства в Україні / І. М. Лопатченко // Інноваційний простір. Українські реалії: досвід трансформацій : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хелм, Польща, 28 листоп. 2015 р.) : [україномовний варіант] / за заг. ред. О. Є. Бухтатого, О. В. Радченка. – Хелм : Вид-во ВШМВСК, 2016. – С. 102–106.

15. Лопатченко І. М. Сучасні медіа-комунікативні технології профілактики соціального сирітства / І. М. Лопатченко, І. С. Лопатченко // Публічне управління XXI ст.: форсайтінг успіху : зб. тез XVI Міжнар. наук. конгресу, 21 квіт. 2016 р. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016 – С. 443–446.

Внесок автора полягає в обґрунтуванні соціальної реклами як однієї з найбільш дієвих медіа-комунікативних технологій профілактики соціального сирітства.

16. Лопатченко І. М. Інноваційні комунікації та форми профілактики соціального сирітства / І. М. Лопатченко // Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. 18 листоп. 2016 р. / [за ред. В. М. Огаренка, А. О. Монаєнка та ін.]. – Запоріжжя : КПУ, 2016. – С. 606–608.

17. Лопатченко І. М. Практика профілактики соціального сирітства в Україні на регіональному рівні / І. М. Лопатченко // Публічне управління у забезпеченні сталого розвитку країни : зб. тез наук.-практ. конф. за міжнар. участю (у межах Третьої щоріч. наук.-освіт. виставки «Публічне управління XXI», приуроченої до Всесвітнього дня науки), 24 листоп. 2016 р.) – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2016-5/doc/4/39.pdf>.

18. Lopatchenko I. M. Organization of children in foreign countries as a way prevention of social orphanhood / I. M. Lopatchenko // Samecniero journali „xelisufleba da sazogadoeba (istoria, teoria, praqtika)” scientific magazine “authority and society (history, theory, practice) = Власть и общество (история, теория, практика) : [науч. журн.]. – 2014. – № 4 (32). – С. 48–59.

19. Lopatchenko I. M. Comparative analysis of the european experience of social orphanhood prevention at the regional level / Inna Lopatchenko, Oleksandr Kuchabski // Regional Development and state administration in the context of general tendencies 21 century / Eds. W. Szymańska. – Słupsk ; Kharkiv : Publishing House «ADNDU», 2015. – P. 166–175.

Внесок автора полягає в узагальненні досвіду Польщі в сфері державної політики запобігання соціального сирітства на регіональному рівні.

АНОТАЦІЯ

Лопатченко І. М. Державне управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Харківській регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Харків, 2017.

У дисертації розглянуто теоретичні засади та систему засобів удосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства в Україні на регіональному рівні.

Визначено, що поява соціального сирітства зумовлена кризовими явищами в суспільстві, характером взаємовідносин між громадськими та державними інституціями, що пов'язані з проблемами профілактики сирітства.

Запропоновано механізм державного управління профілактикою соціального сирітства на регіональному рівні в Україні, який включає організаційно-правову та соціально-психологічну складові.

Розроблено регіонально орієнтований багатовекторний підхід до вдосконалення механізму державного управління профілактикою соціального сирітства, який має три напрями, що враховують: різні форми державного виховання соціальних сиріт; різні категорії населення; міру насиченості та зміст системи психологічних здатностей професійної компетентності суб'єктів здійснення профілактичної діяльності залежно від наявності та специфіки кризових ознак стану регіону.

Ключові слова: соціальне сирітство, механізм державного управління, профілактика.

АННОТАЦИЯ

Лопатченко И. Н. Государственное управление профилактикой социального сиротства на региональном уровне. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Харьковский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины. – Харьков, 2017.

В диссертации рассматриваются теоретические основы и система средств совершенствования механизма государственного управления профилактикой социального сиротства в Украине на региональном уровне.

Установлено, что возникновение социального сиротства обусловлено кризисными явлениями в обществе, характером взаимоотношений между общественными и государственными институтами, связанными с проблемами профилактики сиротства.

Предложен механизм государственного управления профилактикой социального сиротства на региональном уровне в Украине, который характеризуется региональной обусловленностью социально-психологических проявлений субъектов процесса профилактики, нормативно-правового и организационного пространства, а также информационных потоков.

Проанализирована структура механизма государственного управления профилактикой социального сиротства на региональном уровне в Украине с целью выявления его составляющих. Структура включает организационно-правовую (институциональный уровень профилактики) и социально-психологическую (коммуникационный уровень профилактики) составляющие, которые нуждаются в таких государственных мероприятиях, как доработка действующей нормативно-правовой базы, разработка и реализация социально ориентированных медиатехнологий и программ формирования психологической готовности субъектов профилактической деятельности в процессе взаимодействия органов власти и общественности.

Учитывая профилактику социального сиротства, с точки зрения практики и науки государственного управления можно выделить объективные и субъективные причины возникновения социального сиротства. Объективные причины связаны с деятельностью государства в целом и отдельных его структур, решающих различные вопросы социальной политики. Это характеризует функционирование организационно-правовой составляющей механизма государственного управления профилактикой социального сиротства. Субъективные причины характеризуются недостаточным формированием положительных семейных ценностей будущих или настоящих родителей, неготовностью их к семейной жизни, это соотносится с социально-психологической составляющей механизма государственного управления профилактикой социального сиротства. Социально-психологической составляющей соответствует коммуникационный уровень профилактики, включающий диалоговые характеристики процесса и субъектов профилактической деятельности, а также социально ориентированные медиатехнологии, сопровождающие реализацию механизма государственного управления профилактикой социального сиротства.

Разработан регионально ориентированный многовекторный подход к усовершенствованию механизма государственного управления профилактикой социального сиротства, который имеет три направления: учет различных форм государственного воспитания социальных сирот (различные варианты интернатных и семейных форм); учет различных категорий населения (молодежь, семейные пары (супруги), дети) при осуществлении профилактических мероприятий; учет степени насыщенности и содержания

системы психологических способностей, профессиональной компетентности субъектов осуществления профилактической деятельности в зависимости от наличия и специфики кризисных признаков состояния региона.

Совершенствование функционирования организационно-правовой и социально-психологической составляющих механизма профилактики социального сиротства в государственном управлении на региональном уровне следует осуществлять путем определения средств, основанных на регионально ориентированном многовекторном подходе к профилактике социального сиротства в Украине, включая вариативность институционального и коммуникационного уровней.

Ключевые слова: социальное сиротство, механизм государственного управления, профилактика.

ANNOTATION

Lopatchenko I. M. Public administration over prevention social orphanhood at the regional level . – Manuscript.

Dissertation for getting a scientific degree of Candidate of Science in Public Administration following the speciality 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration attached to the Office of the President of Ukraine. – Kharkiv, 2017.

In the dissertation the theoretical principles and system of means of improving the mechanism of public administration over prevention social orphanhood in Ukraine at the regional level are considered.

The emergence of social orphanhood is associated with the crisis phenomena in society, the nature of the relationship between public and state institutitsiyamy associated with the problems of preventing orphanhood is identified.

The mechanism of public administration over prevention social orphanhood at the regional level in Ukraine, which includes the organizational, legal and socio-psychological components is offered.

Regionally focused multi-vector approach to improving the polity prevention of child abandonment, which has three areas: consideration of the various forms of social upbringing of orphans; different population groups; saturation extent and content of the system of psychological abilities of professional competence subjects of prevention activities based on availability and specific features state of crisis in the region is proposed.

Key words: social orphanhood, the mechanism of public administration, prevention.

Відповідальний за випуск *Бульба Володимир Григорович*

Підписано до друку 21.03.2017. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 0,9. Наклад 100 прим. Замов. № 456

Віддруковано з оригінал-макета у Харківському регіональному інституті
державного управління Національної академії державного управління при
Президентіві України.
61050, м. Харків, просп. Московський, 75, тел. (057) 732-32-55.